

Dizájnertdrogok a szegregátumokban

A BAGÁzs Közhasznú Egyesület drogpolitikai konferenciája

(társszervező: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Bűnügyi
Tudományok Intézete)

2018. november 15. csütörtök

- I. Résztvevők: Pervainé Hangodi Ágnes (jegyző, Dány Község Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala), Gálné Czeglédi Henrietta (Dányi Bóbita Szociális Gyermekjóléti és Alapszolgáltatási Központ, intézményvezető), dr. Kovács Krisztina (BAGÁzs, a felnőtt projektek szakmai vezetője), Bozsik Laura (BAGÁzs, a Párbeszéd a roma nőkért projekt önkéntese), Kanalas Aranka (telepi lakos, a Párbeszéd a roma nőkért projekt résztvevője), Kanalas Linda (telepi lakos, a Párbeszéd a roma nőkért projekt résztvevője)

Moderátor: Szabó Beáta, pszichológus, PPKE Pszichológiai Intézet

- II. Dr. Sivadó Máté r. őrnagy PhD tanársegéd

- III. Kovács Dorottya főhadnagy, Bűnügyi Főigazgatóság, Bűnmegelőzési Osztály, dr. Both Emőke (BAGÁzs, elnök), Burai Csaba (ráckeresztúri Fiataikorúak Drogterápiás Otthona, szociális munkás, esetkezelő mentor).

Moderátor: Nyíri Noémi addiktológiai konzultáns

A Bagázs Közhasznú Egyesület által szervezett konferencia alapjául egy helyi roma női kezdeményezés (Párbeszéd a roma nőkért) szolgált, melynek fókuszában a telepeken egyre súlyosbodó droghelyzet áll.

Az első kerekasztal-beszélgetés szereplői - a telepi roma nők, a BAGÁzs felnőtt projektjeinek szakmai vezetője, egy önkéntese, illetve Dány község jegyzője és a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat vezetője - a helyi szintet jelenítették meg. A beszélgetés moderátora, Szabó Beáta (PPKE Pszichológiai Intézet) kérdésére a dányi női csoport résztvevője, Kanalas Aranka elmondta, hogy a dányi telepen nagyjából öt éve jelent meg a kábítószer, és a szerhasználók számának növekedésével a faluban és a telepen is egyre több lopás tapasztalható. A herbál, kristály és "füves cigi" formájában elérhető pszichoaktív szerek fogyasztói a 15 évesnél idősebb férfiak köréből kerülnek ki.

Dr. Kovács Krisztina, a BAGÁzs Egyesület felnőtt projektjeinek szakmai vezetője hangsúlyozta az egyes szegregátumok közötti különbségeket a droghelyzet szempontjából. A bagi telepen tapasztalható helyzettel szemben Dányban még nem mélyült el annyira a probléma, hogy

fokozott rendészeti beavatkozásra lett volna szükség, itt még a közösségnek magának is lehetősége van arra, hogy megállítsa a kábítószer elterjedését.

A droghasználat oka a kilátástalanságban ragadható meg, mely az alacsony iskolai végzettség, alacsonyabb jövedelmek, munkanélküliség és a biztonságos élet megteremtéséhez szükséges alapvető feltételek hiányának összefüggés-rendszeréből bontakozik ki. A komplex problémahalmazból az olcsón beszerezhető dizájn drog az egyetlen lehetséges kiútnak tűnik a szegregált közösségben.

Gálné Czeglédi Henrietta, a dányi Családsegítő- és Gyermejjóléti szolgálat vezetője arról számolt be, hogy intézményükben nem találkoznak segítségkéréssel és mindössze egyetlen esetet tudott felidézni az elmúlt évből, amikor jelzés érkezett feljükhöz három családra, akik között nem csak kábítószer-használók, hanem feltételezett kereskedők is voltak. Az érintett családokban a gyermekeket védelembe vették, de nem igazolódott a felvetés valóságossága. A droggal kapcsolatos jelzések tehát szinte sosem jutnak el a családsegítőhöz, „egy ilyen rendezvényen kell vele szembesülni.”

Fontos problémaként emelte ki, hogy a Gödöllői Rendőrkapitányság egyik munkatársától úgy tudja, hogy ezek az új típusú pszichoaktív szerek nem kimutathatóak a véréből, illetve vizeletből, ezzel magyarázzák az eljárás hiányát a droggal kapcsolatos esetekben. Megemlítette, hogy ugyan nem érkezett feljükhöz jelzés droghasználattal kapcsolatban, a faluban növekedett a betörések száma.

Pervainé Hangodi Ágnes, Dány Község jegyzője hozzáfűzte, hogy **a tavalyi évben a felháborodás olyan méretet öltött, hogy a közösség tagjai aláírást gyűjtöttek**, hogy sürgessék a hatóságok fellépését a drog terjedésével kapcsolatban, és az ívet átadták a jegyző asszonynak, az önkormányzat azonban a hatáskör hiányára hivatkozva az ügyet továbbította a rendőrségnek, de további lépések nem történtek.

Kanalas Aranka a telepen mind gyakrabban tapasztalható lopásokat említette, melyek háttérben a megnövekedett drogfogyasztás áll. A Párbeszéd a roma nőkért projekt keretében megalakuló csoportot képviselő nő elmondása szerint különösen nagy felháborodást kelt a telep közösségben, ha a szerhasználó családfő saját gyermekét küldi a dilerhez az adagjáért.

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői egyetértettek abban, hogy a droghasználó szülők gyermekeit ki kell emelni a családból.

Kovács Krisztina elmondta, hogy **alapvető probléma a szegregált közösségekben az információhiány, vagyis, hogy nem tudják, hogy kitől és milyen jellegű segítséget kérhetnek**, például azt sem tudták, hogy a drogrehabilitációs intézetekbe nekik is lehetőségük van bejutni, ingyenesen.

A jelenlegi intézményrendszerben nincs idő és kapacitás a prevencióra, így valós segítséget nem tudnak nyújtani, az önkormányzat és a családsegítő addiktológiai szakemberek hiányában nem is tudná felvállalni ezt a feladatot, ezért nagy segítséget jelenthet egy civil szervezet jelenléte, mely napi szinten jelen van, így feljűk erős bizalom alakulhat ki a közösségben. Hatósági jogkörük nincsen, de tehetnek jelzést, és közvetítő szerepet tölthetnek be a helyi intézmények és a telepen élők között. A szereplőket közelebb tudják hozni egymáshoz, segíthetik az ellátások igénybevételét, például a függőket rehabilitációs intézetekbe juttatni.

Az elmúlt évben Dányból ketten jutottak el rehabilitációs intézménybe, ahol 1-2 hónapot töltöttek, és bár tisztán jöttek ki, visszaestek, hisz ugyanabba a környezetbe kerültek vissza. **A civil szervezet nagy hangsúlyt fektet a közösség fejlesztésére, de a változáshoz a jóléti szolgáltatások változása is kell.**

A dányi Családsegítőben nincs pszichológus, csak minden második héten 1 napon elérhető, a szolgáltatást a telepen élők ritkán veszik igénybe, akkor is inkább magánéleti problémákkal, gyerekneveléssel kapcsolatban keresik fel a szakembert. Ebben nyilván közrejátszik, hogy félnek a beszélgetés következményeitől, hogy a droghasználat kitudódásával a gyermek védelem alá kerül. Ideális esetben a függőket kellene „kiemelni”, vagyis rehabilitációra eljuttatni, hogy később tisztán visszakerülhessenek a családba.

A kerekasztal-beszélgetés szereplői az eddigi megoldási stratégiára reagálva fogalmazták meg, hogy milyen változtatásokat éreznek sürgetőnek.

Az önkormányzat azzal próbálkozott, hogy növelte a rendőri jelenlétet a telepen és a faluban, de a helyi rendőrök félelemből csak óvatosan avatkoznak a konfliktusokba. Dány Község jegyzőjének elmondása szerint a fokozott rendőri jelenlét nem hozott javulást, és a telep teljes bekamerázása sem megoldható, de egy protokoll hasznos lenne, mely meghatározza, hogy adott esetekben milyen beavatkozás történjen és kijelöli az egyes szereplők feladatkörét.

A Bagázs szakmai vezetője is fontosnak látja, hogy az intézményrendszer szereplői megfelelő tájékoztatást kapjanak, ezért szükségesnek tartja egy protokoll kidolgozását. Fontosnak tartja ugyanakkor a szakemberek folyamatos képzését és az együttműködést valamennyi szereplő között, aki a drogproblémával találkozik. Kiemelte továbbá **a dílerekkel szembeni fellépés szükségességét is, mert az jelzésértékkel bírhat a közösség számára, hogy nincsenek magukra hagyva.**

Az első kerekasztal-beszélgetés problémafelvetése után Dr. Sivadó Máté r. Őrnagy PhD tanársegéd arról beszélt, hogy **a probléma kezelésében nehézséget okoz, hogy napjaink Magyarországon a „drogos” jelző a második legkomolyabb stigma a „börtönviselt” után.**

Ő is megerősítette a korábban elhangzott megállapítást, hogy **a rendőri jelenlét és intézkedések számának növelése nem hozhat megoldást a kábítószer-probléma kezelésében.** (Mindenkori számára ismert példaként a Hős utcai helyzetet idézte fel.) Gálné Czeglédi Henrietta korábbi megjegyzésére reagálva elmondta, hogy tévedés, hogy az új típusú pszichoaktív szerek nem mutathatók ki a vizeletből. Mégsem várhatjuk a rendőrségtől, akárcsak a szociális intézményektől vagy az adott területen dolgozó civil szervezetektől sem, hogy önmagukban eredményesek legyenek.

Dr. Sivadó Máté is az együttműködés fontosságát hangsúlyozta, és hozzátette, „fel sem tudjuk mérni, hogy mekkora a probléma”. Szabolcs megye egyes szegregátumaiban a 10-15 év közötti gyerekek 50%-a érintett, **„az ellátórendszerünk meg annyira gyenge lábakon áll, mintha nem is lenne”**. Ő is csatlakozott az első kerekasztal-beszélgetés megállapításához, miszerint a drogprobléma csak tünete annak a komplex problémahalmaznak, melyre a szerhasználat kínálja a legkönnyebben elérhető álmegoldást. A kábítószerhasználó épp ezért nehezen ismeri fel saját függőségét, illetve csak onnantól kezd problémaként tekinteni rá, amikor komoly magánéleti válságba kerül. Végezetül elmondta, hogy a Dányban tapasztalható drogprobléma kezelésében a gödöllői kábítószer-egyeztető fórum nyújthatna valamennyi segítséget, ha megfelelően képzett szakember irányítása alatt működik.

A konferenciát szervező BAGÁZS Közhasznú Egyesület szándéka az volt, hogy a második, szakértői kerekasztal-beszélgetésbe, melynek céljaként az országos helyzetkép felvázolását, illetve a megoldáskeresést határozták meg, felsőbb döntéshozókat, minisztériumi vezetőket is megszólaltassanak. Nyíri Noémi addiktológiai konzultáns, a beszélgetés moderátora sajnálatát fejezte ki, hogy a meghívott vendégek közül nem csak a minisztérium képviselői de a Szociális- és Gyermekvédelmi Főigazgatóságtól és az addiktológiai ellátás területéről sem érkezett szakember.

dr. Both Emőke, a BAGÁZS Egyesület elnöke első megszólalásában arról beszélt, hogy olyan drogstratégiát kell kialakítani, mely megfelelően adaptálható eltérő körülmények között. A dányi telephez képest Bagon sokkal rosszabb a helyzet, ami annak köszönhető, hogy ide már tíz évvel ezelőtt begyűrűzött a drog, és mára folyamatosak az ebből adódó konfliktusok. Nagyjából 8-10 díler van a mára csak 350 főt számláló telepen, és a probléma a telep határait is átlépte. Az iskolában ez azoknak a gyerekeknek az erőszakos viselkedésében érhető tetten,

akiknek a családja érintett a drogan. **A legnagyobb problémát pedig szerinte az jelenti, hogy a társadalom csak akkor kezd reagálni, amikor a szegregátum határait átlépi a probléma.**

A Bagázs Egyesület megalakulásakor már volt drog a bagi telepen, sőt az első pártfogoltja már 2003-ban intravénás speed-használó volt. Both Emőke elmondta, hogy kezdetben a szervezet prevencióval kezdett foglalkozni és néhány év alatt kristályosodott ki, hogy nem elég a prevenció. A bagi telepen **nem csak férfiak, hanem sok nő is droghasználó, és a probléma már 8-9 éves gyerekek körében is tapasztalható.** A helyi ellátórendszer tagjai csak nehezen fogadták el az Egyesületet partnerként, mert nem értették, hogy nem a cigánygyerekek pátyolgatására alakult meg a szervezet, hanem válaszként egy súlyos, egész társadalmat érintő problémára. A BAGázs Egyesület elnöke a szociális ellátórendszer súlyos hibáiról beszélt, példaként említve a 13 éves drogos, hajléktalan fiú esetét, aki egyszerűen nem került be rendszerbe. A rendőrség nem megfelelő működésének érzékeltetésére elmondta, hogy a bagi telepen elszaporodó verekedések és agresszív cselekvéssorozatok kapcsán nem történik rendőri intézkedés. A Bűnügyi Főigazgatóság Bűnmegelőzési Osztályáról érkező Kovács Dorottya főhadnagy megerősítette, hogy garázda tevékenység esetén intézkedést kell kezdeményezni, ha ez elmarad, akkor „hiba történt a rendszerben”.

A ráckeresztúri Fiatalok Drogterápiás Otthonában dolgozó Burai Csaba a két és fél éve megnyitott intézet tapasztalatait összefoglalva elmondta, hogy eddig csaknem 200 gyerek fordult meg náluk, akiknek a 80 százaléka dizájnerdrogot használt. A rehabilitációban résztvevőknek mindössze 30 százaléka volt cigány származású, és nem jellemző az sem, hogy mélyszegénységben élő családokból kerülnek ki a szerhasználók. A fiatalokkal felvett interjúk tanúsága szerint a különböző élethelyzetekből érkező szerhasználók élettörténetében leginkább a család diszfunkcionális működése a közös, valamit az, hogy a droggal való első találkozásának az iskola a terepe. Hozzáfűzte, hogy hozzájuk vagy bármely más rehabilitációs intézetbe csak az erős motivációval rendelkező fiatalok jutnak el, ők is csak a család támogatásával, leginkább a családsegítő intézet vagy a bíróság nyomására. A szociális munkás úgy fogalmazott, hogy „az ellátórendszer picit része vagyunk, és külön-külön működünk”.

A BAGázs elnöke elmondta, hogy három tinirehabilitációs intézet van az országban, ezek mindegyikében sikerült elhelyezniük 13-14 éves gyerekeket, akik nagyjából három hónapot töltöttek az intézetekben. Burai Csaba megállapításához csatlakozva beszámolt arról, hogy tapasztalatuk szerint olyan esetekben sikerült a gyerekeket és családjukat motiválttá tenni a rehabilitáció

megkezdésére, melyekben a szerhasználó gyereket védelem alá vették, és a rehabilitáció megkezdésétől tették függővé a kiemelést. Azokban az esetekben, ahol a gyermek családban tartására erős a motiváció, ott megteszik az ehhez szükséges lépéseket. Both Emőke felidézte Heléna történetét is, aki a BAGázs egyik első mentoráltja volt, és sikeresen tette le a drogot és kapta vissza a gyerekeit. Az ő példája a helyieknek reményt ad, éppen ezért hasznos lenne minél több „tapasztalati szakértő” behívása ezekbe a programokba. Emellett hangsúlyozta az utógondozás kulcsfontosságát a megoldáskeresésben, hozzátéve, hogy ez nem elérhető a szegregátumokba visszakerülő fiatalok számára. Burai Csaba ehhez csatlakozva elmondta, hogy az intézet által kínált utógondozásra is csak azok járnak vissza, akik „jól vannak”, vagyis sikerül tisztának maradniuk.

Both Emőke az utógondozás elmaradása mellett a legsúlyosabb problémaként azt emelte ki, hogy **a közeg, ahova a fiatal visszakerül, nem változik, így a problémák gyakorlatilag újratermelődnek.** Hangsúlyozta, hogy valódi esélyt csak az jelenthetne, ha a családok a rehabilitáció után elköltözhetnének a településre, ez azonban lényegesen hosszabb időt igénylő folyamat, mint amennyi időt a gyermek a drogterápiás intézetben eltölt. A BAGázs Egyesület elnöke elmondta, hogy a szervezetben nagy hangsúlyt fektetnek a kábítószerfüggő gyermek rehabilitációja alatt a család támogatására, mely gyakran a szülői kompetenciák minimumának a lefektetését is jelenti. Felidézte annak az anyának az esetét, aki arról számolt be, hogy ezen gondozási folyamat során tanulta meg, hogy hogyan tudja kifejezni a gyermeke felé az érzéseit. Burai Csaba hozzáfűzte, hogy a családot ők is kliensként tekintik.

Nyíri Noémi a fiatakorúak droghasználatának háttérben álló családok diszfunkcionalitásának problematikájához kapcsolódva felvetette a Családsegítő hálózat bevonásának szükségességét. Both Emőke megerősítette, hogy az együttműködésre szükség van, de hozzátette, hogy ez csak a családsegítő intézmények és szakembereik számának növelésével lenne megvalósítható. Hozzátette az iskolával való kapcsolattartás fontosságát, mert a pedagógusok egyáltalán nincsenek a problémákra felkészítve, nem tudják, hogy milyen lépéseket kellene tenni.

Kovács Dorottya elmondta, hogy valamennyi rendőrkapitányságon dolgozik drogprevencióval foglalkozó munkatárs és működik kábítószer-egyeztető fórum, de elképzelhetőnek tartja, hogy ezek a helyi adottságokra nem mindig tudnak reagálni, a közösséget nem ismerik, nem tudnak bizalmat építeni, ezért nem mindenhol működnek megfelelően.

Nyíri Noémi hozzáfűzte, hogy a rendőrség feladatát nem a keresleti oldalon, hanem sokkal inkább a droghoz való hozzájutás folyamatában, tehát a kínálati oldalon lehetne megragadni, ennek ellenére a fogyasztás szankcionálásával a keresleti oldalon próbálnak beavatkozni. Amíg a szociális problémák fennállnak szerhasználat is lesz - tette hozzá.

A beszélgetés lezárásaként Both Emőke megfogalmazta, hogy **az egyedüli megoldást a szegregátumok felszámolása jelenthetné, ehhez azonban állami akarat szükséges.**

A BAGázs elnöke szerint **ezen a szinten az összefogás az egyetlen lehetőség, annak érdekében, hogy magasabb szinten is nyomást lehessen gyakorolni a döntéshozókra, hogy meghallják azt, hogy itt probléma van.** Hozzátette, hogy az összefogás most újabb lendületet vett Bagon, ahol az önkormányzat egyelőre nem állt bele a problémába, de a Szülői Összefogás Szülőfalunkért lakossági kezdeményezés igen, ami nagy jelentőséggel bír, hiszen a szakembereken kívül a falu lakosságára és a telepen élők erejére, vagyis valamennyi állampolgárra szükség van a változáshoz.

Burai a szociális munkások szerepét hangsúlyozta, szociális szféra erősítését anyagi, erkölcsi és szakmai értelemben és kiemelte az együttműködés fontosságát, valamint az iskolakötelezettség 18 éves korig való újbóli kiterjesztését.

Hozzászólások:

Sárosi Péter, Jogriporter Alapítvány, a drogriporter.blog.hu oldal szerkesztője:

A Magyar Addiktológiai Társaság javaslatot tett a szociális szolgáltatások elérhetővé tételére, a hazai drogstratégia megújulásáig, a szakembereket busszal szállítanák a települések között így biztosítva a szakszolgáltatás elérhetővé tételét a kistérségekben. Úgy véli, hogy miközben sokan migránskérdésről beszélnek, elsiklunk afölött, hogy egy párhuzamos világ épül fel

Magyarországon, tele vagyunk no-go zónákkal, és már nem az a kérdés, hogy miért drogoznak a szegregációban élő fiatalok, hanem hogy miért nem drogoznak, amikor a szórakozás egyetlen alternatívája sem adott számukra.

A drogstratégia kidolgozásának terepet kellene biztosítani, csakis a szakmával való párbeszédben születne meg, épp ezért nagy baj, hogy az ilyen beszélgetéseken felsőbb döntéshozói szintről senki nem jelenik meg - tette hozzá.

Béres Tibor, programfelelős, Autonómia Alapítvány:

A cigánytelepekkel kapcsolatban egészen más típusú beszédmódra van szükség. A cigánytelepeken semmi jó nincs, a cigánytelepeket fel kell számolni.

Erdélyi Katalin, szakmai vezető, Aszód és Társult Önkormányzatainak Szociális és Gyermekjóléti Társulása

Alapvető probléma, hogy mindenki a családsegítőtől várja a megoldást, miközben 2016-ban az állami szféra belenyúlt a rendszerbe, ellehetetlenítve a korábban végzett munkát, és azóta megkezdődött a tapasztalt kollégák tömegesnek mondható pályaelhagyása, helyükre pedig szakmailag képzetlen kollégák kerülnek. A Pest megyei telepek helyzetét nehezíti, hogy míg a legjobban ellátott területként van aposztrófálva a főváros közelsége miatt, addig gyakran még kevésbé elérhető a megfelelő fórumok és pályázatok.

Szécsi Judit, szociális munkás

Felhívta a figyelmet arra, hogy a sokszor említett együttműködésbe a védőnőket és házi orvosokat is be kell vonni. Kiemelte továbbá, hogy az ellátottság nagyobb ugyan pest megyében, de itt a fertőzöttség is nagyobb mértékű. A fővárostól távol eső területek elérésében megoldást jelenthetne, ha helybe vinnék a szolgáltatásokat, azonban ennek megvalósítását az egyre súlyosbodó szakemberhiány veszélyezteti.

A konferencián elhangzottak alapján a BAGázs Közhasznú Egyesület módszertani ajánlást és javaslatcsomagot állít össze, amit eljuttat a minisztérium meghívott, de meg nem jelent munkatársainak, illetve elérhetővé tesz valamennyi helyi intézeti vezető, szakember és civilek számára.

